

MORGENDIENST

zondag 19 augustus 2018, 13^e zondag na Pinksteren

De Ark, Delfzijl

voorganger: ds. Marien Grashoff

Welkom & mededelingen

DIENST VAN VOORBEREIDING

Aanvangslied : *Psalm* 139: 1, 2

Moment van stilte

Groet

Gebed voor de wereld¹

O God,
die aan uw dienaren Columba,
Willibrord en Bonifatius
moed, geloof en blijheid schonk,
en hen uitzond over heel Europa
om uw Woord naar ieder schepsel te brengen,
wij bidden u om eenzelfde geestkracht
voor uw kerk, juist vandaag.
Bevorder het doel van onze geloofsgemeenschap
om geheimen te onthullen
en nieuwe wegen te vinden naar het hart van velen.
Mogen wij onder elkaar
oprechte liefde en vrede koesteren,
en geef dat plekken van uw trouw
blijven bestaan als een schuilplaats en een licht.
Zo bidden wij
door Christus, onze Heer.
Amen.

Bemoediging²

De aarde is van God, [Psalm 24,1]
DE WERELD EN WIE HAAR BEWONEN.

Zie hoe goed het is, en kostbaar, [Psalm 133,1]
ALS MENSEN WERKELIJK SAMENWONEN.

Goedheid en trouw ontmoeten elkaar, [Psalm 85,11]
GERECHTIGHEID EN VREDE GAAN HAND IN HAND.

Al zouden de leerlingen van de Heer ook zwijgen, [Lukas 19,40]
DAN ZULLEN DE STENEN NOG ROEPEN.

¹ Gebed voor woensdagmorgen, *Iona Abbey Worship Book*, p19v.

² Ontleend aan het dagelijks morgengebied op Iona; *Iona Abbey Worship Book*, p15.

Heer, open mijn lippen;
MIJN MOND ZAL ZINGEN VAN UW EER!

[Psalm 51,17]

Glorialied : Psalm 146: 1, 3

DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de zondag

Ruimte voor de kinderen

Lezing uit het Oude Testament : Jesaja 35,1-10³

Zingen : Lied 608

Lezing uit het Nieuwe Testament : Markus 7,31-37⁴

Acclamatie

Voor uw Woord in de Schriften,
voor uw Woord in ons midden,
voor uw Woord in ons hart,
DANKEN WIJ U, O GOD.

Zingen : Lied 677

Preek

Overal is er geluid. Verkeer, mensen, dieren, machines, radio, tv, mobieltjes. Stil is het nooit en wij kunnen ook niet goed meer stil zijn. We horen van alles en als we de stad ingaan is er bijna overal wel muziek, of je wilt of niet. Je krijgt hoge nood, vindt net op tijd een wc, en als je opgelucht gaat zitten, wordt je uit een speaker in het plafond toegezongen door The Rolling Stones met 'I can get no satisfaction'...

Altijd horen we wat. Maar wàt horen we nu precies? Horen we echt wat een ander wil zeggen? Of gaat het langs ons heen en zijn we al murw van alle 'fake news' en 'framing' die we dagelijks over ons heen krijgen? Luisteren we nog naar boodschappen die we eigenlijk liever niet horen? Horen we nog een verhaal dat we echt verder willen vertellen? Een verhaal dat ons leven kracht, moed en vreugde geeft?

Overal is geluid – maar wàt horen we en welk verhaal raakt ons zó, dat we het aan anderen wel moeten vertellen?

-

De man die door de mensen bij Jezus wordt gebracht, hoort niets. En wie niet kan horen, kan vanzelf ook niet spreken. Medische details geeft Markus er niet bij, maar die zullen er vast geweest zijn. Toch ligt de betekenis van het verhaal niet in een bijzondere doktersbehandeling. En ook het wonder dat Jezus verricht is geen magie. Het is in de eerste plaats een *teken* – Markus spreekt nergens van een 'wonder'.

Jezus geneest een man, maar de betekenis daarvan overstijgt dat verre. Dat blijkt wel uit de reactie van de mensen.

³ [Naardense bijbel](#) (2014).

⁴ [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014) – bewerkt.

Wat Jezus doet is in de eerste plaats concreet. Hij hoort het smeken van de mensen, hij ziet de pijn van deze man en daar handelt hij naar.

Eerst neemt hij de man apart. Temidden van al die mensen zal hij nooit kunnen horen, want alles klinkt er door elkaar. Weg van de menigte gaat het alleen tussen Jezus en de man.

Dan doet Jezus een paar dingen die de dokter bij ons niet zou doen. Maar het is alleszins aannemelijk dat dokters dat toen wel deden.⁵ Jezus doet dus in eerste instantie niets bijzonders. Niets ook dat de man helpt. Het voor de hand liggende is niet voldoende.

Dan kijkt Jezus naar de hemel. Je zou kunnen invullen: hij bidt.⁶ Dat zou heel goed kunnen, al zegt Markus het niet. Je zou ook kunnen zeggen: Jezus moet fundamenteel anders kijken naar de situatie van de man, want een alledaagse, concrete blik helpt hem niet verder. Dan ziet hij alleen een man met een medisch probleem. Maar Jezus kijkt met de ogen van God naar die man. Wat ziet hij dan?

Jezus zucht. Misschien was dat een verzuchting over de pijn van die man? Of over het tekortschieten van wat dokters kunnen? Of over de geestelijke doofheid van zoveel mensen? Dat is allemaal mogelijk. Maar een zucht is een ademtocht en zowel het Griekse als het Hebreeuwse woord daarvoor betekent ook 'Geest'. Zoals God Adam de levensadem inblaast, met een ademtocht.⁷

In het naar de hemel kijken en het zuchten van Jezus zit meer dan alleen wat we zien of horen. En dat is ook precies wat er gebeurt met die man: méér dan het gewone.

Want Jezus praat nu tegen een dove – *Effata!* zegt hij⁸ – en die hoort het meteen. En als hij kan horen – dat wil zeggen: *werkelijk* horen, niet zomaar wat geluiden oppikken – dan kan hij ook praten. Hij heeft ineens een verhaal dat er werkelijk toe doet.

En dat is nu precies zo'n verhaal dat de mensen onmogelijk voor zich kunnen houden. Ze zijn vast wel onder de indruk geweest van de genezing. In tijden waarin wonderen nog een stuk vanzelfsprekender waren dan in onze rationele dagen, was dat één ding, maar de mensen zien er meer in dan alleen dat. Want hun verhaal over dit teken bestaat uit woorden van de profeet Jesaja.⁹

⁵ Ik heb er nog maar eens een commentaar uit de boekenkast van mijn vader op nageslagen: M.H. Bolkestein, *Het Evangelie naar Marcus* (Nijkerk: Callenbach, 1966) [Prediking van het Nieuwe Testament] p162.

⁶ Zo legt Bolkestein het uit.

⁷ [Genesis 2,7](#).

⁸ Dat woord komt uitsluitend hier voor, in Markus 7,34.

⁹ [Jesaja 35,5-6](#); vgl. ook Jesaja [29,18-23](#) en [32,4](#); ook het deuterocanonieke boek [Wijsheid \(van Salomo\) 10,21](#) heeft woorden die hier op lijken. En in de eerste woorden 'alles heeft hij wèlgedaan' kan de hoorder ook [Genesis 1,31](#) horen meeklinken, vooral in de Griekse vertaling daarvan, de [Septuaginta](#).

Wijsheid van Salomo 10,(15-)21

¹⁵ Zij [nl. de wijsheid] was het die het vrome en onberispelijke volk redde uit een land waar het onderdrukt werd

-

Die woorden lezen we in hun verband: de bekende woorden over de steppe die zich zal verblijden. (Of in de woorden van een gezang van vroeger:¹⁰ 'De dorre vlakke der woestijnen zal zich verblijden eindelijk' – door mijn vader oneerbiedig aangeduid als de 'woestijnpolka' vanwege de destijds gebruikelijke orgelbegeleiding...)

Het is een visioen over de terugkeer uit de ballingschap. Wat Jesaja concreet kan zien in het leven van alledag is alleen maar die ballingschap. Maar hij kan zien met de ogen van God en ziet terugkeer naar Jeruzalem en Judea al als een toekomstige werkelijkheid. Jesaja ziet en hoort meer dan de mensen om hem heen.

Vandaar dat in zijn visioen blinden kunnen zien en doven kunnen horen. Dat lammen kunnen lopen en stommen kunnen spreken. Tussen Babylon en Jeruzalem ziet het alledaagse oog enkel woestijn en rotsen – precies zoals het vandaag nog is – maar de profeet ziet een 'heerbaan'.

Net zoals Jezus vanuit Tyrus eerst nog noordwaarts gaat richting Sidon en dan door de bergen van Libanon met een grote boog naar het gebied ten oosten van het Meer van Galilea trekt – dwars door heidens gebied, maar het is geen enkele belemmering voor hem.

In Jesaja's prachtige visioen zit wel een rimpel waarover wij kunnen struikelen: die 'goddelijke wraak en vergelding'. Maar dat gaat niet over een wraakzuchtige God. Het gaat juist over de liefde van God voor zijn volk, zelfs als dat volk het hoogstpersoonlijk compleet heeft versjteerd. Al die vijanden die dood en verderf zaaiden, al die onderdrukkers die hen als slaven

-
- ¹⁶ Ze nam haar intrek
in de ziel van een man die de Heer diende,
en met wonderen en tekenen
trotseerde ze schrikwekkende vorsten.
- ¹⁷ Ze gaf de heiligen het loon voor hun slavenarbeid
en leidde hen langs een wonderbaarlijke weg.
Overdag bood ze hun bescherming
en 's nachts ging ze hun voor als een vuur van sterren.
- ¹⁸ Ze voerde hen door de Rode Zee,
dwars door de watermassa,
- ¹⁹ maar hun vijanden overspoelde ze.
Ze braakte hun lijken
vanuit de kolkende diepte weer uit,
- ²⁰ zodat de rechtvaardigen
de goddelozen konden plunderen.
Toen bezongen zij, Heer, uw heilige naam,
eensgezind prezen zij uw reddende hand.
- ²¹ De wijsheid liet zelfs stommen meezingen,
en uit kindermonden klonk een helder lied.

¹⁰ Gezang 99 in de bundel *Hondernegentien gezangen* van de Gereformeerde Kerken in Nederland uit 1962; muziek van César Malan en woorden van J.J.L. ten Kate (door de dichter Willem Kloos vereeuwigd in de woorden 'Looft den Heer met snarenspeel, voor Ten Kate, J.J.L.'). Het lied heeft tien jaar later het *Liedboek voor de kerken* niet meer gehaald.

opsluiten in Babylon – voor God zijn zij geen enkele belemmering. Zouden wij anders denken over God als wijzelf naar ergens achter de Kaukasus gedeporteerd zouden zijn? Profeten spreken in naam van God, maar ze blijven ook mens.

Maar ook het mooie verhaal van Jezus die de dove geneest heeft een rimpel: dat merkwaardige gebod van Jezus om niemand iets te vertellen. De mensen kunnen zich daar onmogelijk aan houden en wij snappen ook niet goed waarom Jezus dat gebiedt.¹¹ Zou Jezus gewoon bedoelen dat mensen dit verhaal vooral niet als sensatie of als magie mogen vertellen?

Eigenlijk zit de bijbel vol met dat soort 'rimpels'. Eerst moeten er generaties overheen gaan, plus eeuwen slavernij in Egypte en veertig jaren in de woestijn, voor de belofte aan Abraham daadwerkelijk gestalte krijgt. En ook dan zitten er barsten in het verhaal. David is de goede koning, naar Gods hart, maar niet voor zijn strijdmakker Uria die hij doodleuk laat sneuvelen om zijn vrouw in te kunnen pikken. De psalmen zitten bijna allemaal vol met dat soort tegenstrijdigheden. Een ook het messiasschap van Jezus spreekt niet vanzelf, want in eerste instantie eindigt dat aan het kruis. Het vraagt geloof om daar doorheen te kunnen zien. In de bijbel spreekt niets vanzelf en juist daarom is het verhaal zo sterk en bestand tegen alle tijden.

-

Iedere dag valt er voor ons ongelofelijk veel te horen en te zien. Eigenlijk zoveel, dat we er bijna doof en blind van worden. Het is onmogelijk om alles tot je te laten doordringen. Des te dringender wordt dan de vraag wat we temidden van de veelheid wel echt horen en werkelijk zien. Hoe halen wij eruit wat werkelijk van waarde is?

Dat is in de eerste plaats een kwestie van oefenen, een zaak van leren. Steek je vingers maar eens in je oren om ze goed open te krijgen. Knipper maar eens flink met je ogen om anders tegen de dingen aan te durven kijken. Anders horen en anders kijken is een hoofdzaak, want als we niet verder kijken dan wat voor de hand ligt, komen we geen steek verder.

En of dat anders nu 'out-of-the-box' heet, of charismatisch, of profetisch, dat doet er minder toe. Het gaat erom dat we naar het heden durven kijken vanuit de toekomst die God belooft. Dan onderscheiden we tussen goden die we zelf maken en die daarom vanzelf ook weer zullen verdwijnen, en de God van Abraham, Isaak en Jakob, van Maria, Jezus en Paulus, de God die de eeuwen door trouw blijft. Juist als wij struikelen over de rimpels in het leven, hoopt God dat wij toch anders durven horen en anders durven kijken.

Amen.

Zingen : *Lied 767: 1, 2, 3, 4*

¹¹ Bolkestein ziet daarin een verwijzing naar 'goddelijk openbaringsingrijpen'. Theologisch kan ik dat wel volgen, maar eerlijk gezegd vind ik het ook een beetje een noodoplossing om wat we niet kunnen snappen dan maar op rekening van God te schrijven. Ik lees het meer als een aansporing om met iets heiligs als een genezing ook op heilige wijze om te gaan. En dat is, lijkt mij, toch precies wat de mensen hier doen. Ze leggen de genezing immers uit met woorden van de profeet?

DIENST VAN HET ANTWOORD

Gebeden

Onze Vader

Collecte

Slotlied : *Lied 425*

Zegen